

Uredništvo in uprava: Ljubljana, pošta predal 290.

Dopisi morajo biti frankirani in podpisani ter opremljeni z itampilko določne organizacije.

Rokopis se ne vračajo.

Ček. račun 13.562.

DELAVEC

STROKOVNI ČASOPIS.

Svoboda strokovnega organiziranja je zajamčena v mirovni pogodbi.

Po členu 35 zakona o zaščiti delavcev ima delavstvo pravico, da se v svrhu zaščite svojih ekonomskih, kulturnih in moralnih interesov organizira v posebnih organizacijah. Delavcem je dano na prostoto, da se združujejo po poklicih, ali pa tudi v organizacijah ne glede na profesijo, in te organizacije se zopet lahko združijo v krajevne, pokrajinske ali državne organizacije. V svojih za javnost izdelanih zahtevah zahtevajo delodajalci, da se svoboda organiziranja delavstva zelo omeji, v svojih zakulisnih zahtevah pa gredo še dalje. Te želje poslodavcev, da se delavsko pravo na svobodo organiziranja v strokovnih organizacijah omeji, podpirajo tudi gotovi ljudje, ki bi si hoteli prisvojiti monopol za ustanavljanje organizacij, čim bi se popolnoma ukinilo načelo svobode strokovnih organizacij.

Za nas je brezvomno, da se bodo povodom revizije socijalne zakonodaje, mednarodne obvezne, ki jih je prevzela naša država, strogo izvajale.

Med važne internacionale obveze spada tudi priznanje principa združevanja v strokovnih organizacijah.

Ta obveza ni morda le kaka konvencija, sprejeta od mednarodnega biroja dela, ki so veljavne le, če jih dotična država še posebej ratificira in uzakoni, marveč tvoji ta obveza sestaven del versajske mirovne pogodbe od 28. VI. 1919, s katero je bila končana svetovna vojna. Na podlagi čl. 387 te mirovne pogodbe so države-podpisnice ustanovile stalno »organizacijo dela« z nalogo, da izvršuje določen program.

V programu te organizacije je tudi afirmacija principa svobode strokovnih organizacij.

Kaj se ima razumeti pod tem principom, je točneje določeno v čl. 427 versajske mirovne pogodbe. V tem členu se posebej podčrtava kot zelo važen princip:

pravica združevanja delavcev, kakor delodajalcev, da dosežejo vse one cilje, ki ne nasprotujejo zakonom.

Brezvomno je torej, da je načelo: da se smejo delavci v svrhu zaščite svojih gospodarskih, kulturnih in moralnih interesov svobodno organizirati v svoje organizacije — sestaven del versajske mirovne pogodbe.

Vsaka prekršitev tega principa pomeni brezvomno kršitev mirovne pogodbe.

Ne da se tajiti, da je fašistična vlada v Italiji poskušala temu členu mirovne pogodbe dati posebno tolmačenje, skrivajoč se za pripombo v čl. 427, ki veli, da morajo države ta princip le v toliko izvesti, v kolikor ne bi »nastale kake posebne okolnosti«, ki bi ovirale izvedbo. Vendar je popolnoma jasno, da se v tej pripombi misli le na »izjemne prilike«, kakor na vojsko, notranje nemire, z eno besedo na stanje, ki se ga ne more smatrati kot normalno in trajno stanje. Italijanski fašizem smatra svoj režim kot nekako stalno vojno pripravljenost in obroževanje, torej kot nekaj, kar noče akceptirati nobena druga država. Ravnovsled tega pa, ker si italijanski fašizem dovoljuje v tolmačenju določb versajske mirovne pogodbe težke zlorabe, je njegova delegacija na mednarodnih delovnih konferen-

Jasen in odločen odpor delavstva proti reakcionarnim zahtevam delodajalcev, da se socialna zakonodaja poslabša, se čuti po vsej Jugoslaviji. Vršijo se shodi, protestne deputacije se oglašajo na okrajnih glavarstvih, da se zaščiti delavske zakone, na ministrstvo se posiljajo vloge, da se socialna zakonodaja ne sme poslabšati, da se mora uvesti zavarovanje za starost in onemoglost.

Tisoče in tisoče organiziranega delavstva je povzdignilo svoj glas.

In v tem boju prihaja v Jugoslavijo ravnatelj mednarodnega biroja Dela v Ženevi, sodrug Albert Thomas. — Osebno hoče videti, kako se hoče poslabšati socialna zakonodaja.

Dne 28. februarja t. l. se bo vršila širša konferenca URSSJ. skupno z Delavskimi zbornicami v Beogradu.

Konferenca se začne ob pol 7. uri zvečer. Govoril bo poleg drugih poročevalcev tudi direktor mednarodnega biroja Dela s. Albert Thomas.

Beograjska, zagrebška in ljubljanska radio-postaja bo to konferenco oddajala po radiju, da bo slišala vsa Jugoslavija in še daleč preko mej, da delavstvo Jugoslavije potrebuje socialno zaščito.

Začetek te delavske ure je ob pol 7. uri zvečer. Kjer imate radio aparate, zvežite se ob tej uri in prisostvujte konferenci.

V dvorani Delavske zbornice, bo ta večer ob enim zaupniški sestanek.

Zavedajmo se, da je izboljšanje našega položaja delo naših lastnih rok. Gradimo iz neorganiziranih „jazov“ organizirani, mogočni „MI“.

cah v Genfu izpostavljena najostrejšim napadom. Vse delavske delegacije brez izjeme osporavajo italijanskemu delavskemu delegatu njegov mandat, čeprav zastopa ta delegat precejšnje število italijanskih delav-

cev. Vendar on ni delegat svobodnega, ampak le od države usiljenega delavskega gibanja, vsled česar pomeni njegovo delegiranje kršitev mednarodnih dogоворov. Leto za letom je fašistični režim prisiljen,

braniti se pred proti njemu naperjenimi obdolžitvami in je izpostavljen zasmehovanju pred najvišjim mednarodnim forumom.

Vsled tega se hočemo lotiti vprašanja revizije socijalne zakonodaje, trdnopričani,

da načelo popolne in neokrnjene svobode organiziranja delavcev v strokovnih organizacijah ne sme nikdar priti v razpravo in se sploh ne bo postavilo na dnevni red.

Dr. Živko Topalović.

Ženevske konvencije značijo minimum delavske zaščite.

Delodajalci »žele«, da bi se socijalna zakonodaja prilagodila ženevske konvencijam, odklanjajo pa ratifikacijo konvencije o 8-urnem delavniku.

Tudi organizacije poslodavcev se zavedajo, da morajo pri svojih zahtevah za poslabšanje delavskega zavarovanja in zaščite delavcev v naši državi računati s tozadavnimi mednarodnimi obveznostmi naše vlad. Kerkoli so gotova socijalna vprašanja bila regulirana z mednarodnimi konvencijami, sprejetimi na zasedanjih mednarodnega urada dela, in kjer je naša država te konvencije ratificirala, ne more iti poslabšanje dalje, kakor dovoljujejo mednarodni dogovori. Ali poslodavci bivajo one konvencije radi izkoristili kot argument za poslabšanje naše domače socijalne zakonodaje. V vseh njihovih predlogih in na vseh njihovih zborovanjih se sliši ista pesem: naši socijalni zakoni so tako revolucionarni, da gredo celo preko onega, kar predpisujejo ženevske konvencije. In če se to vedno ponavlja, potem bi kdo lahko mislil, da se je res izvršil težak zločin napravljen poslodavcem s prekomerno zaščito delavcev. Poslodavci pravijo, da ničesar drugega ne zahtevajo, kakor da se naši socijalni zakoni privedejo do one mere zaščite, ki jo predpisujejo ženevske konvencije.

S tem, da poslodavci tako govorijo, hočejo javnosti natresti peska v oči. Oni se pri tem sklicujejo samo na one konvencije, ki jih je naša država že uzakonila in ratificirala, odločno se pa protivjo ratifikaciji in uzakonitvi vseh ostalih ženevskih konvencij. Znano je, da je od vseh ženevskih konvencij najbolj važna ona, ki predpisuje osemurni delovnik. Pošteno bi bilo, kadar se naši poslodavci sklicujejo na ženevske konvencije in kadar zahtevajo, da naj bodo naši zakoni z njimi v skladu, da pristanejo na to, da se tudi pri nas ratificira ona konvencija, da se na ta način z mednarodno obveznostjo zasigura osemurni delovnik. Ali oni se tej ratifikaciji odločno upirajo. Za nje so ženevske konvencije samo v toliko dobre, v kolikor je v njih odredb, ki so za delavstvo manj ugodne, kakor jih pa predpisujejo naši zakoni. V vsem ostalem pa ženevske konvencije niso po njihovem okusu in oni se odločno protivijo njih ratifikacijam. Mi tem potom javno pozivamo predstavnike poslodavcev, da ali prenehajo zlorabljati odredbe ženevskih konvencij ali pa da izjavijo soglasnost, da se ratificirajo tudi ženevske konvencije o osemurnem delovniku, o zabranji nočnega dela v pekarnah in prepovedi uporabljanja strupenih kemikalij pri delu, pa bomo potem tudi misli svoje strani pristali, da se res na podlagi ženevskih konvencij izgradi naša domača socijalna zakonodaja. Dokler pa poslodavci odbijajo, da se

DELAVSKO GLASBENO DRUŠTVO „ZARJA“

priredi v soboto, 1. marca 1930 ob 8. uri zvečer v dvorani Delavske zbornice

KABARETNI
VEČER

po vzgledu ronacherjevega gledališča na Dunaju. — Veliko zabave bo na tem kabarettem večeru, veliko smeha in plesa. Vrši se pri pogrenjenih mizah. Na programu je koncert, burke enodejanke, komični prizori, kupleti.

Programi se dobe v Strokovni komisiji. — Program velja kot vabilo. Sodruži, pride si po programe. — S programom je obenem že zagotovljen prostor.

ODBOR „ZARJE“.

uzakonijo ravno najvažnejše konvencije za delavce, tako dolgo je to prizadevanje le neiskreno varanje naše javnosti.

Se o neki stvari molče naši poslodavci, kadar govore o ženevskih konvencijah. Oni jih namreč predstavljajo kot višek delavske zaščite in zavarovanja. To pa ni tako. Te konvencije so namreč mišljene kot **minimum** delavske zaščite in zavarovanja. Zato tudi pravi uvod v XIII. oddelku mirovnega ugovora od dne 28. junija 1919. da odsotnost take zaščite in zavarovanja pomeni za delavstvo krivico, bedo in pomankanje, ki ustvarja nezadovoljstvo in ogroža družabni mir. In v členu 105. točki 11. istega verzajlskega mirovnega ugovora se izrecno navaja: »V nobenem slučaju se ne more dovoliti kateremukoli članu (državi) tega ugovora, da bi radi sprejetja ene izmed mednarodnih konvencij znižalo ali poslabšalo delavsko zaščito, ki je bila delavstvu priznana že z domačimi zakoni.« S tem je izrecno

potrjeno, da so konvencije **najnižja mera mednarodne zaščite**, ki se mora ustvariti z ozirom na obstoječi položaj v svetu in da je napram temu popolnoma naravno, da se izvaja lahko tudi večja zaščita, kakor jo predpisujejo konvencije.

Sramota bi bila za kulturno državo, da bi bila ravno na najnižji stopnji socialnega skrbstva za delavstvo. Reduciranje zaščite na to stopnjo pomeni faktično zgubiti ves ugled države in našega gospodarstva pred svetom. Medtem pa naši poslodavci, kakor smo pokazali, ne samo da želijo to zaščito zmanjšati na minimum, temveč **hočejo iti še daleč izpod te najnižje mere**. Oni hočejo popolnoma uničiti osemurni delovnik, ki je ravno temelj vseh mednarodnih določb o zaščiti delavstva. S tem poslodavci podirajo ženevsko delo in če kdo, potem ravno naši poslodavci nimajo pravice, da se na to delo sklicujejo.

Dr. Živko Topalović.

STROKOVNI VESTNIK.

RUDARJI.

Načrt novega rudarskega zakona.

Centralno tajništvo Delavskih zbornic je poslalo Generalni direkciiji ministrstva za Šume in rude sledeči dopis:

Z ozirom na Vaš dopis od 30. januarja t. l. opr. št. 1381 pošljamo pripombe k definitivnemu projektu novega zakona.

Zelo nam je pa žal, da ste stavili za odgovor le rok štirih dni, ker nam je bilo onemogočeno posvetovanje z delavskimi zbornicami in z zainteresiranimi delavskimi organizacijami.

I.

Tako moramo konstatirati, da zelo malo upošteva ta projekt predloge, ki smo jih stavili pismeno Generalni direkciji ob priliki prvega projekta tega zakona. Prepičani smo namreč, da so bili vsi takrat dobeseni predlogi upravičeni, radi česar smatramo za potrebno, da izrečno povdarmimo, da še danes vztrajamo na teh predlogih. Zato prosimo, da jih upoštevate pri ponovni redakciji zakonskega teksta.

I. V.:

Kaj mi mar organizacija!

(Črtice, kako živimo in delamo.)

»Tone, greva k Dalmatincu?«

Nagovorjeni je ravno spravil izplačano tedensko mezdo in rekel:

»Ne bi škodovalo?!... Hm, ali danes moram v organizacijo. Zaupnik je rekel, da je sestanek.

»Briga me organizacija,« je zaničljivo odgovoril Janez, ki je stal poleg. »Kaj mi pa da? Pojdimo na litrček črnega, Jaka. Po šestih dneh garanja se spodobi okreplilo.«

Jaka, ki je že prej Toneta nagovorjal, je rekel veselo:

»Pameten človek, Tone. Pojni še ti. Tam v organizaciji bodo že napravili brez tebe.«

Tone je še malo premišljeval, nekaj mu je še vedno govorilo, da ga kliče organizacija in da je delavec sam kovač svojega človeškega dobrostanstva. Ali prigovarjanje svojih sodelavcev je bilo tudi vabljivo, prav zaprav še bolj, kakor organizacija. Kajti tam pri Dalmatincu ni treba premišljevati, tuhtati, se postaviti kot možak in človek, nego se lepo sedi pri vinu, se pije in kakšno veselo lomi.

Ako bo predložen zakon pred zakonodajni svet, prosimo, da detailno seznanim odgovorni referent naslovnega ministrstva s konkretnimi predlogi delavskih zbornic tudi ta svet.

II.

V sedanji redakciji projekta je več zelo važnih ustanov, o katerih smo primorani izreči naše mnenje. Te so:

a) **Podporni fond.** V prejšnjem zakonu so bile obvezne odredbe o takozvanem socialnem fondu. Od svoje strani smo zahtevali, da se da temu fondu značaj ustanov, kakor jih imajo za ostalo delavstvo Javne borze dela. To je, da skrbi za strokovno napredovanje, zaposlovanje in za osebno podporo rudarjev. Sedanjem projektu pa nima nikakih določb o tem fondu. Ali naj to pomeni, da pušča rudarski zakon odprtov vprašanje, katera institucija naj izvršuje funkcije za rudarje, kakoršne vrše Javne borze dela za ostalo delavstvo? Ali naj to pomeni, da spadajo rudarji v tem pogledu pod borze dela? Če je tako, potem mora obsegati novi rudarski zakon tozadenva določila in ob-

»No, pa naj bo,« je rekel po tem kratkem razmišljavanju. »Saj imata prav. V organizaciji se bom že še zglasil.«

Ko so tako sedeli pri vinu in je prvi liter iztekel, je dejal Jaka:

»Enega bi še lahko, kaj? Vsak tretjino. 8 Din ni konj in se niti ne pozna.«

In so pili, in so peli in bilo je veselo v zakajeni sobi, pri Dalmatincu...

*

V kotu pri mizi gostilne-kleti je sedela družba osmih delavcev.

»12 do 14 ur moram delati,« se je jezik s stisnjениmi pestmi eden od njih. »In nikogar ni, da bi to prepreči. Zakona nočejo upoštevati. 50% pa podjetnik ne plača. Tako, da delam zastonj.«

»Kaj misliš, da je pri meni drugače, France,« se je oglasil drugi. 30 Din dobim na dan. Kako naj živimo. Pa smo z ženo še širje!«

Mrko je pogledal v kozarec in izpel.

»Še en liter,« je vprašala natakarica in držala že za steklenico.

»Pa dajte,« je rekel resignirano.

»Domov še pridem.«

Tretji med njimi se je naslonil na komolec, kadil cigaret in rekel:

»Organizacija kriči, da se to mo-

enem zagotoviti, da plačujejo potom Bratovški skladnic tudi rudarji in podjetniki prispevke za borze dela, kakor ostali delavci in delodajalci. Vsekakor bi bilo po grešno, če bi se vedoma prepustilo, da se rešuje to vprašanje pozneje po raznih slučajnih prilikah ali da se ustvarjajo nepotrebitni spori med borzami dela in rudarji, katerim ne morejo nuditi borze dela podpor, ker ni rešeno vprašanje prispevkov.

b) V pogledu zavarovanja rudarjev postavlja novi projekt le načelo, da bo odvoden po splošnega delavskega zavarovanja in da bo samoupravno. Vprašanje notranje organizacije, prinosov in dajatev se pa odlaže na poznejši čas.

Smatramo za nujno potrebno, da se vnesе v zakon še določilo, da ne smejo biti prispevki za to zavarovanje nižji, kakor prispevki za splošno delavsko zavarovanje in da bodo imeli rudarji iz svojega zavarovanja najmanj iste pravice, kakor jih ima ostalo delavstvo iz svojega.

c) Zelo se čudimo, da nima ta projekt nikakih določb, s katerimi bi bil natanko določen delovni čas v rudnikih.

Povsem bi bilo umestno, da bi določil projekt, ko se bavi z delovnimi pogoji, tudi najelementarnijsi princip delovnega časa, to je osemurnik.

Zahtevamo, da se vneset to določilo v zakon. Istočasno se mora uzakoniti, da trajal delovni čas na za življene opasnih krajih ali pa krajih z visoko temperaturo le šest ur dnevno.

d) Načelo paritetnega zastopstva delavcev v javnih ustanovah je zabeleženo v mednarodnih dogovorih o delavskem vprašanju. Nekatere od teh je uzakonila tudi naša država.

Tako menimo, da je pravilno, da obsegajo tudi novi zakon odredbe, da bodo delavci zastopani paritetno z delodajalcem tudi v ustanovah rudarskega zavarovanja in v strokovnem rudarskem svetu, kakor tudi v ostalih institucijah, ki bi se ustanovile na pobudo državne oblasti.

III.

K poedinim točkam še pripomnimo. Ker priznava projekt princip kolektivnih dogovorov, bi moral vnesti v zakon tudi definicijo kolektivnih dogovorov in sicer tako, kakor smo svoječasno predložili. Menimo tudi, da je nepravilno, da je še ostala v čl. 122 odredba, da se more odpustiti delavce brez odpovednega roka radi nevljudnega obnašanja napram delodajalcu ali njegovemu rodbinu, dočim bi moralo biti predpisano, da mora obstojati nevljudnost v kaznjivem dejanju.

Ker izgubi delavec z odpustom brez odpovednega roka mnogo svojih pravic, bi bilo brezpojno potrebno, da se mu izda motivacija odpusta pismeno in da bi se mogel delavec proti temu odlokmu podjetnika pritožiti.

V čl. 131 bi se morala vsaj ena četrtnina delavskih plača zasigurati pred eksekucijo.

Čl. 137 preveč omogočuje prekourno delo. V tem pogledu stojimo na principijelno stališču, da se mora pravočasno dobiti za vsako podaljšanje običajnega delovnega časa, to je 8-, odnosno 6-urnega, svoboden pristanek delavcev in rudarske oblasti.

Ker ne predvideva čl. 139 posebnih delavskih sodišč, ki naj bi razsojevali v sporih, nastalih iz delovnega odnosa, če bi bila nujno potrebna določba, da se obravnajajo takšni spori pred obrtnimi in okrajinimi sodišči prve stopnje, oproščeni vseh tak. Istočasno bi moralo biti določeno, da se razsodbe takoj izvrši, ne glede na pravico pritožbe.

IV.

Smatramo, da je preurajeno, da izločuje novi projekt cementno industrijo iz pravipodobnosti rudarskega zakona in da prepušča možnost ustvarjanja samostojnih rudarskih zbornic.

ra prenehati. Kolektivno pogodbo hoče.«

»Samo, da jo že skoraj predloži. Če je za kaj, bo morda šlo.«

»Kaj si ti član organizacije,« vpraša France.

»Bil sem. Pa saj veš, denarja ni. 30 Din na dan, kje zmorem za članarino, ki je 5 Din na teden.«

Kimali so vsi počasi z glavami in France je rekel:

»Kaj posebnega pa tudi organizacija ne da. Več plačaš na članarini, kot imaš koristi.«

»Premalo tudi delajo tisti v organizaciji. Bolj energično naj bi zaliteli. Potem bi se izplačalo plačevati članarino.«

Natakarica je postavila poln liter na mizo. Vsi so prijeli nehote za kozarce in jih nesli k ustam.

Dim v gostilni je silil v pljuča, v oči.

»Kje jih je pa več,« je vprašal tajnik organizacije zbrane.

Nekateri so skomognili z ramami.

Neko pa je rekel:

»Pri Dalmatincu!«

»Pa naj jim Dalmatinec pomaga,« je omenil drugi. »Povedal sem vsem, tudi neorganizirane sem pozval. Pa nič. Izmuznil se je vsak tisto na cesto in ... išči ga.«

Senovo pri Rajhenburgu.

Pregovor pravi, »da nova metla dobro pometa. Samo to še manjka v pregovoru, kaj je potem že njo, kadar se obrabi. Tako smo tudi v naši rudniški dobili novega inž. Verbiča. Mi proti njegovemu nastaviti nismo popolnoma ničesar. Ali nekoliko in skoraj precej čudno se nam zdi, kako to, da pod njegovim vodstvom zaslužek rudarjev tako pada, da celo nekateri niti Din 40.— dnevno ne zaslužijo in to v težkem akordnem delu. Izgleda, kakor da postaja rudnik Senovo za nas nekak »Strašhaus.«

Mi rudarji k tem razmeram samo tole povemo: Naj si ta ali oni višji ne predstavljajo, da more rudar storitev izvršiti, ako so proge take, da se morajo vozički pod prečnikom po talnih vozitv, ne pa po tračnicah. Rudar ne more storitev izvršiti, ako ima na kraju tako slab zrak, da od istega blijuva.

Tukaj bi mi gospodom svetovali, da najprvo potrebne proge in jaške popravijo, izvedejo pravilno prezračenje rorov in videli bodo, da se storitev in zaslužek dvigni. V nasprotнем slučaju pa bomo primorani pozvati rudarsko oblast, da si ogleda na licu mesta te naše »vzorne« jame. Zakaj delavci smo tudi ljudje in to hčemo biti in zato se bomo borili za naše pravice. Vi ostali rudarji pa vsi v Zvezu rudarjev Jugoslavije!

Mednarodni rudarski kongres.

Na podlagi sklepa seje izvrševalnega odbora mednarodne rudarske zveze, katera se je vršila dne 3. in 4. januarja t. l. v Ženevi, se bo vršil mednarodni rudarski kongres v dnevih od 12. do 16. maja t. l. v Krakau na Poljskem s sledenim dnevnim redom:

1. Poročilo izvrševalnega odbora o delovanju od zadnjega kongresa v Nimes-u. (Poroča tajnik.)
2. Racionalizacija rudnikov. (Poroča Nemčija.)
3. Strokovna izobrazba rudarjev. (Poroča Holandska.)
4. Tarifna politika. (Poroča Anglija.)
5. Preseljevanje rudarjev. (Poroča Belgija.)
6. Boj proti vojni. (Poroča Francija.)
7. Nezgodno zavarovanje in poklicne bolezni. (Poroča Nemčija.)
8. Inspekcija dela v rudnikih. (Poroča Francija.)
9. Delavski dopusti. (Poroča Avstrija.)

Vsak član in članica strokovnih organizacij mora biti tudi član kulturne

SLUŽBENI RED.

Člen 1.

Območje, veljavnost in izvrševanje službenega reda.

Sledenči službeni red je obvezen za celokupno delavstvo Cinkarne d. d. Celje ter stope v veljavju po odobrenju Rudarskega glavarstva Dravske banovine. Izvodi službenega reda so delavstvu na vpogled v vseh obratnih panogah, v obratni pisarni in v odredilnicah.

Vsek novo vstopivši delavec se mora tekom 14 dni seznaniti z določili tega službenega reda ter v obratni pisarni pismeno izjaviti, da so mu določila službenega reda znana.

Točno izvajanje službenega reda nadzoruje obratovodstvo podjetja potom svojih v to pooblaščenih organov.

Člen 2.

Sprejem delavcev.

Vsek delavec brez razlike starosti mora predložiti pri sprejemu v delo po zakonu predpisane delavske izkaze, katere shranjuje vodstvo podjetja. Profesijonisti morajo istočasno predložiti spričevala o izvedeni obrti, ki se jim pa po vpogledu zopet vrnejo. Pri izstropu iz dela se delavski izkazi s predpisanimi zabeležki zopet izroče delavcu.

Pogoji za sprejem delavcev so:

1. ne prekoračena starost 40 let, pri čemur so pa izvzeti polnopravni člani bratovških skladnic ter delavci, ki so bili že svoječasno daljšo dobo zaposleni v Cinkarni in bili člani bratovške skladnice Cinkarne;

2. telesna sposobnost, katero konstatiра na podlagi preiskave bratovško-skladnični zdravnik.

Odpuščanje delavcev vrši obratovodja po predhodnem zaslisanju obratnih zaupnikov.

Člen 3.

Razrešitev delovnega razmerja.

Delovno odnosno medzno razmerje se razreši medsebojno s 14 dnevno odpovedjo. Odprt brez predhodnega odpovednega roka ni dopuščen. Pri izstropu mora delavec oddati od podjetja mu izročeno delovno obleko in cokle v skladišče materijala. Obrisačo in milo se odda strežaju kopališča.

Člen 4.

Vhod v tovarno in izhod.

1. Vhod in izhod v prostore tovarne je dovoljen samo pri glavnih vratih, kjer je nameščen čuvaj; pri prihodu se vzame znamka, ki je delavcu določena ter pri izhodu zopet odda.

2. Brez dovoljenja obratovodstva se ne sme zapustiti pred določeno uro delavnih prostorov — izvzeti so slučaj nenašnega obolenja ali nezgode in pa izhod med opoldanskim odmorm od 12. do 13. ure na dom h kosišu.

Člen 5.

Uvrstitev in zaposlitev delavcev.

Delavsko osobje Cinkarne se deli v nastopne vrste:

1. plavžari: to so: predtopilec, topilci, topilniški pomočniki, topilničarske rezerve, kurjači destilačnih in temperiskskih peči, kurjači plinskih generatorjev, menažerji, odvozniki rudnih ogorkov, čistilci plinovodnih instalacij v plavžu itd.;

2. delavci pri napravah za drobljenje rude in obratnih sredstev;

3. pražilci: dovozniku surove rude na prazilne naprave, odvozniki prazilne rude itd.;

glav, ker mu baje branimo vino in si on tega ne pusti dopasti. Nezaupljiv, ker mu organizacija za članarino ne da tistega, kar si on predstavlja, da je organizacija, namreč neke vrste bratovščina in da je po njegovem pisarni organizacije oblast, ki vse naredi, če le hoče. Da je organizacija strnjena množina »jazov« v trden »mi«, nočeo razumeti in ne znajo razumeti. Zato moramo te naše sotrpine vzugajati, jim govoriti... govoriti... govoriti...

Mi vemo, da je rešitev delavca v rokah delavca samega. Tega tak nezaveden ne ve in misli, da je rešitev delavca v rokah nekega tretjega. Samo če ga kaj kot osebo doleti, tedaj pa pride k organizaciji in prosi, da mu pomaga. Tedaj pa nehote priznava, da je organizacija nekaj, kar lahko pomaga.

Nas ni veliko danes. A če bomo moško stopali naprej, nas bo vedno več. Iz mailnega raste veliko.

Sedaj pa k dnevnemu redu našega sestanka.«

Tudi tu je bil dim, ali na obrazih zbranih ni bilo mrkosti, obupa, resignacije, nego samozavest, odločnost in življene.

Zakaj nad njimi in v njih je živilo geslo: MI.

4. delavci tovarne žveplene kisline: strežaji reakčnih stolpov in črpalk za kislinno, varilci svinca, strežaji koncentračnih aparativ in pomočno osobje;
5. delavci keramičnega oddelka: lončarji, kurjači sušilnice glinastih izdelkov in pomočno osobje;
6. delavci tovarne za cinkovo belilo;
7. delavci valjarne: predvaljači, valjači, valjači-pomagači, vlivati in pomagači, rezarji in pomagači, kurjači rafinačnih peči in pomočno osobje valjarne;
8. delavci pocinkarne: cinkarji, čimžarji, klorerji, donašalci in odnašalci ter ravnaleci pocinkane pločevine;
9. strojniki in kurjači parnih kotlov: strojniki in pomagači v električni centrali, strojniki v strojarni valjarne, kurjači parnih kotlov in pomočno osobje;
10. profesionisti: električarji, zidarji, kovači, kleparji, strugarji, mizarji, kurjači itd.;
11. skladiščniki: delavci skladišč cinkovih in pocinkanih izdelkov ter pomočno osobje za izkladjanje in nakladanje izdelkov Cinkarne;
12. premogarji: delavci za skladanje premoga in pralnice za koks;
13. čuvaji: vratarji in strežaji kopališč, strežaji pisarn itd.;
14. dninarji: delavci na dvorišču in pomočno delavstvo pri zidarjih, mizarjih, električarjih itd.

Uvrstitev v eno izmed navedenih kategorij ne odvče delavca od obveznosti, da mora, ako obratne prilike to zahtevajo, vršiti tudi druge, njegovim telesnim močem in sposobnostim primerna dela.

Razvrstitev delavstva se izvrši po predhodnem obvestilu obratnih zaupnikov.

Člen 6.

Delovni čas in odmor.

a) Delovni dnevi za obrate z neprekidnim obratovanjem: topilnica, plinarna, pražarna, tovarna za žvepleno kisline, koncentračni aparat, tovarna za cinkovo belilo, pocinkarna, parna električna centrala, sušilnica glinastih izdelkov, pralnica za koks, so: pondeljek, torek, sreda, četrtek, petek, sobota in nedelja.

b) Delovni dnevi za obrate s prekidnim obratovanjem, to so vse obratne panoge, izvzemši pod točko a) navedenih — so redni delovni dnevi: pondeljek, torek, sreda, četrtek, petek in sobota.

Ob nedeljah počiva poleg tega delo dninarjev, profesionistov, skladiščnikov, delo v valjarni in v keramičnem oddelku, ako nujne obratne prilike ne zahtevajo drugače. Nadalje počiva delo v panogah s prekidnim obratom, ako nujne obratne prilike ne zahtevajo drugače, na: novega leta dan, na velikonočni pondeljek, telovo, vseh svetih dan, praznik ujedinjenja (1. decembra), božič in štefanovo.

Za nedeljsko in prazniško delo v panogah s prekidnim obratom se plača kakor za prekourno delo zakonito določeni pričitek.

Na velikonočno soboto, binkoštno soboto, božični večer in starega leta dan se dela v vseh obratnih panogah s prekidnim poslovanjem samo določne.

Delovni čas je odmerjen v posameznih obratnih panogah tako-le:

a) V topilnici:

1. Topilniško osobje ima biti zbrano pri obratovanju pečeh 1 uro pred početkom manevra. Manever prične v razdobju od 1. oktobra do vključno 31. marca ob 4. uri zjutraj, v razdobju od 1. aprila do vključno 30. septembra pa ob 3. uri zjutraj.

Odmor za zajtrkovanje med delom ni iz zdravstvenih razlogov dopuščen.

Topilničarji zapuste plavž po izvršenem manevru, t. j. delih, ki so zvezana z obratom kurjenih peči, pretehanju dnevnne produkcije itd. Ker je v interesu obrata plavžev, da se maneuver čim preje izvrši, je topilniško osobje dodeljeno v takem številu, da pri normalnih razmerah štih ne presegá 7 ur.

2. Menažerji dovažajo rudo in koks, odnosno mešanico, pripravljeno za šaržiranje peči. Po štiriurnem delu nastopi 15 minutni odmor za površje okrepčil (zajtrka odnosno južine, če se dela določne ali pa popoldne), ki se morajo donašati seboj na štih. Zajtrkuje in juži se po očiščenem rok in zob brezpogojno in edinole v jedilnici. Uživanje hrane v skladiščih rude je zabranjeno. Ker je navedeno delo pogojno, se sme končati tudi pred potekom normalne delovne dobe 8 ur.

3. Odvozniki rudnih ogorkov morajo očistiti zbiralnike rudnih ogorkov, osnati odvodne kanale ter odpremiti vse ostanke na od časa do časa odkazane prostore; poleg tega imajo navoziti ilovico vsem obratovanju plavžem. Po štiriurnem delu je dovoljen 15 minutni odmor za površje okrepčil; jesti se sme po predhodnem osnaženju rok in ust, brezpogojno le v jedilnici.

Okrepčila se morejo donašati seboj na štih, donos v tovarno po svojih je prepovedan.

4. Kurjači plavžev in plinskih generatorjev: Radi neprekidnega obratovanja traja delovna doba 8 ur in se menja trikrat v 24. urah, in sicer točno ob 4. uri zjutraj, ob 12. uri popoldne in 20. uri zvečer. Izmena kurjačev se vrši tedensko in sicer na ta način, da nastopi vsak pondeljek ob 12. uri štih ona partija kur-

jačev, ki je v preteklem tednu vršila nočni štih; zvečer jo zamenja ona partija, ki je v preteklem tednu kurila dopoldne itd.

Značaj opravila kurjačev dovoljuje med 8 urnim delom in sicer po preteklu štirih ur 15 minutni odmor za površje zajtrka odnosno južine.

5. Čistilci plinovodnih naprav v plavžu pričnejo z delom istočasno kot plavžarji. Po preteklu štirurnega dela nastopi 15 minutni odmor v izmeri 15 minut za površje zajtrka. Hrana se sme zavžiti le v jedilnici po predhodnem osnaženju rok in ust.

b) V pražilnici:

1. Pražilci delajo radi neprekidnega obratovanja pražilnih naprav v treh izmenah po 8 ur. Prvi štih prične ob 4. uri in traja do 12. ure opoldne, drugi prične ob 12. uri in traja do 20. ure zvečer, tretji pa ob 20. uri zvečer in traja do 4. ure naslednjega jutra.

Izmena se vrši tedensko in sicer na isti način, kakor pri kurjačih v plavžu in plinarni. Pražilci smejo zapustiti pražilne naprave šele tedaj, ko je izmena polnočnega zbrana, da delo prevzame in nadaljuje. Značaj opravila pražilcev dovoljuje po štiriurnem delu 15 minutni odmor za površje zajtrka.

2. Dovozniki surove rude na peči so zaposleni v dopoldanskih, če pa obratne prilike zahtevajo, v popoldanskih ali nočnih štih. Po štiriurnem delu nastopi 15 minutni odmor, v katerem času se zajtrkuje ali južina. Odmor pri 8 urnem ali pa pri 16 urnem obratovanju ne šteje v delovno dobo, kakor je to slučaj pri neprekidnem obratovanju.

3. Odvozniki prazilne rude pričnejo s štihom ob 4. uri zjutraj. Gleda odmora in zavžitja hrane veljajo ista določila, kakor za dovoznike surove rude.

4. Drobilne naprave in gnetilci obratujejo po dispozicijah obratovodstva z ozirom na obtežbo električne centrale bodisi v dopoldanskih, popoldanskih ali pa nočnih štih, izmenami po 8 ur.

Obratuje se samo 8 ur dnevno in to v prvi, drugi ali tretji tretjini dneva, po preteklu 4 urnega dela nastopi 15 minutni odmor, v katerem času se zajtrkuje ali južina. Odmor pri 8 urnem ali pa pri 16 urnem obratovanju ne šteje v delovno dobo, kakor je to slučaj pri neprekidnem obratovanju.

Če je delavstvo keramičnega oddelka zaposleno preko poldneva, obedejuje v obednici.

c) V tovarni za žvepleno kisline:

1. Čuvaji stolpov in koncentračnih aparativ delajo radi neprekidnega dela v treh izmenah po 8 ur. Partije se menjajo istočasno, kakor v pražilnici, t. j. ob 4. 12. in 20. uri. Izmena se vrši tedensko na podoben način kot pri pražilcih. Značaj opravila dovoljuje po štiriurnem delu 15 minutni odmor za površje zajtrka in južine.

2. Varilci svinca delajo od 7. ure zjutraj do 16. ure popoldne, včetvešči enourni odmor med poldnevom, t. j. od 12. do 13. ure. Obed se sme donašati. Je se brezpogojno v jedilnici, če se obed donaša v tovarno.

3. Za pomočno osobje tovarne za žvepleno kisline veljajo glede delovnega časa in odmora ista določila, kakor za valjarno svinca.

d) V valjarni:

1. Pri osemurnem obratovanju prične valjarna z obratom ob 6. uri zjutraj. Po štiriurnem delu nastopi 15 minutni odmor, ki ne šteje v delovno dobo. Štih traja na to do 14. ure 15 minut. V odmoru se zavzemajo okrepčila, donašana seboj na štih. Je se lahko v prostorih valjarka.

2. Pri 16 urnem obratovanju valjarse dela v dveh izmenah po 8 ur. Prvi štih prične ob 4. uri zjutraj, ob 8. uri nastopi 15 minutni odmor, štih konča ob 12. uri 15 minut. Drugi štih prične ob 12. uri 15 minut in konča ob 20. uri 30 min., včetvešči 15 minutni odmor, ki nastopi po štiriurnem delu.

3. Pri 24 urnem obratovanju valjarse obratuje v treh izmenah po 8 ur in sicer od 4. do 12. do 12. do 20. in od 20. do 4. ure. Vsaka izmena ima po štiriurnem delu 15 minutni odmor, toda na ta način, da valjenci vlak ne obstane, pač pa obstane delo pri škarjah; osobje škarij in strežaj peči zamenja delno valjeno moštvo za dobo odmora, nakar gre na odmor ostali del valjene partije, moštvo škarij in rafinačne peči. Navedeno določilo ne velja za prvo partijo, ki vrši valjanje platin in nima moštva pri škarjah za zameno. Tu je 15 minutni odmor ob 8. uri včetvešči delovno dobo.

Tedenska izmena se vrši pri onih partijah, ki delajo popoldne in ponoči in sicer na ta način, da nastopi popoldanski štih v pondeljek ona partija, ki je delala v preteklem tednu ponoči itd. Dopoldanska partija, ki je izvezbana za valjanje platin, je stalna.

e) V pocinkarni:

Obratuje se neprekidno 24 ur v treh izmenah po 8 ur. Prva izmena prične z delom ob 4. uri, druga ob 12. tretja ob 20. uri.

grevanje jedil in je priključeno kopališče, kjer se morajo delavci pred zavžitjem hrane prizemno očistiti in umiti. Kdor stanuje v bližini tovarne, sme hoditi med opoldanskim odmorom obedovati k svojem. V izrednih slučajih dovoljuje obratovodstvo izjeme. V slučaju potrebe se izda dovoljenje, da se za časa odmora donaša kruh itd. iz trgovin v okolišu tovarne. Strogo je pa prepovedano uživanje jedi izven za to določenih odmorov in prostorov.

Izpremembe delovnega časa, t. j. početka šihta v posameznih obratnih panogah, določa od časa do časa obratovodstvo, ako to zahteva obratne prilike. O tem se vsi-kdar pravočasno obvešča prizadeta kategorija delavstva in obratni zaupnik. Vzrok za izpremembe je bodisi tehnične narave: obtežba električne centrale ali pa vremenske prilike: vročina, izredna zima itd. V teh slučajih se do skrajne možnosti upoštevajo želje delavstva, izražene potom delavskih zaupnikov.

Člen 7.

Obračun in izplačilo.

Delavske mezde, odnosno akordni za-služki se izplačujejo v gotovini mesečno, in sicer na sledeči način: Mezde se izračunajo mesečno; zadnjega vsakega meseca se izplača polovica zaslужka za pretekli mesec kot preduem in na 15. prihodnjega meseca ostanek zaslужka. Ako pade 15. ali zadnji na nedeljo ali praznik, se vrši izplačilo dan poprej.

Od zaslужka se odtegnejo:

1. na delojemalcu odpadajoči prispevki za bolniško in pokojninsko zavarovanje, za rudarsko zadrugo;

2. preduum;

3. drugi zakoniti ali dogovorjeni odteg-ljaji, n. pr. telesni davek;

4. odškodnina za po dokazani krividi delavca pokvarjeno orodje, odnosno strojne dele, material in obratna sredstva; ocenitev škode se izvrši sporazumno z delavskimi zaupnikami.

5. Globe, ki odpadejo po pravilniku bratovske skladnice v korist bolniških blagajnj;

6. Vrednost dobavljenega premoga, oziroma drugega blaga.

Zaslужek se izplačuje samo v gotovini ter se sprejema v ovitkih, na katerih se točno označuje prejemnikov račun in posamezno označijo odtegljaji. Krčmarji in trgovci, ki imajo pri delavcih terjatve, ne smejo prisostovati izplačevanju. Tudi jih ne smejo zastopati druge osebe. Delavcem, ki so odpuščeni, ali ki svojevoljno izstopijo med tednom, odnosno med 1. in 15. vsakega meseca, se izplača zaslужek takoj.

Ugovori zoper pogrešeno izplačane meze v gotovini se imajo prijaviti takoj pri izplačevanju; proteste zoper nepravilne obračune se vlagajo najkasneje v treh dneh po izvršenem plačilu.

Člen 8.

Zavarovanje zoper bolezni, nezgode in sta-rnostno zavarovanje.

Tozadne veljajo določila pravilnika o bratovskih skladnicah.

Člen 9.

Občna pravila.

1. Vsi delavci se morajo dostojno obnašati, ogibati se prepriov in pretepanja med seboj ter se pri delu strogo ravnati po ukazili nadzornih organov.

2. Delovni čas se ima izpolniti z odznanim delom. Prepovedano je obiskovati prostore, v katerih posameznik ni zaposlen, med delovnim časom se zbirati, imeti shode in posvetovanja ter raznašati po delavnicah lepake ali časopise.

3. Brez dovoljenja obratovodstva ne sme delavec med delom sprejemati nikakih obiskov.

4. Svojo obleko hranijo delavci v za to določenih prostorih. Umidajo se le v skupni umivalnici v kopališču, kjer je na razpolago topla voda, milo in obrisava.

Med delovnim časom hoditi v pisarniške prostore radi prošenj itd. je prepovedano.

5. Vsako onesnaženje delovnih prostorov, kopalnice, obednice, stranišč, dvorišča itd. je strogo prepovedano.

6. Vodne pipe je po vporabi trdno zapirati.

7. Prinašati v tovarno in med delom za-vijati alkoholne pijače je prepovedano. Pijanim delavcem je prepovedan vstop v tovarniške prostore.

Vsi delavci so dolžni čuvati imetje podjetja in ne smejo odnašati orodja in blaga iz tovarne, četudi je isto navidezno brez vrednosti.

9. Izven delovnega časa je vstop delavcem v tovarniške prostore prepovedan. Vstop na dvorišče tovarne je dovoljen le na dneve izplačila in v slučajih predlaganja prošenj, dostop v premogovona skladišča ob dnevih, ko se izdaja premog, v ambulančno sobo ob prilikl zdravniških ordinacij.

10. Med delovnim časom hoditi v pisarno in zasebne svrhe, t. j. radi prošenj itd., je prepovedano.

11. Izvračevanje zasebnih opravil v delavnicah podjetja je brezpogojo in strogo zbranljeno.

12. Kadeti je prepovedano: v topilnici in skladišču cinkovega prahu iz zdravstvenih ozirov, v delavnici mizarjev, sušilnici glinasti izdelkov in v tovarni za zveplene kisline pa radi nevarnosti požara.

Člen 10.

Ravnanje s stroji, orodjem in delovnimi napravami.

1. Vsak delavec je dolžan stroje in orodje, ki se mu izroči v uporabo ali varstvo, vzdrževati v rednem stanju; vsak poškodbo ali popravilo potrebitno stvar je brez odloga javiti nadzornemu organu.

2. Po dokazani krividi ali malomarnosti pokvarjene dele strojev, orodja, materiala in obratnih sredstev mora delavec nadomeščiti, odnosno povrniti povzročeno škodo.

3. Po končanem delu se mora oddajati orodje na mesto, ki je za shranjevanje istega določeno.

4. Pred odhodom iz delavnice je luči ugasniti in ogenj na ognjiščih itd. pogasiti.

Člen 11.

Delokrog nadzornih organov.

1. Od podjetja nastavljene nadzorne organe morajo delavci smatrati kot zastopnike podjetja ter njih ukaze vestno izpolnjevati.

2. Nadzorni organi morajo njim podre-jeno delavstvo poučevati in skrbeti, da se točno izpoljuje določila službenega reda. Paziti morajo, da se uporablajo vse priprave za varstvo delavcev. Tudi imajo pravico in dolžnost, vsak prestopek resno in strogo pokarati in v ponovnih slučajih prestopek naznaniti obratovodji. Prepovedano jim je pa delovno osobe psovati in šikanirati. Če stori nadzorni organ delavcu v katerikoli stvari krivico, se slednji lahko pritoži delavskemu zaupniku, ki prijavi pritožbo obratovodstvu.

3. Nadzornim organom je strogo prepo-vedano jemati od delavcev darila v kakršniki obliki, bodisi v tovarni ali pa izven tovarne.

Člen 12.

Dopusti.

Dopuste dovoljuje obratovodstvo po predhodni tozadnevi prošnji.

Člen 13.

Prestopki delovnega reda in kazni.

Kršitev določil službenega reda se kaznuje:

1. z ukorom delovodje, odnosno obratovodstva,

2. z denarno globo četrtdnevne mezde,

3. z denarno globo poldnevne mezde,

4. z odpustom.

Kazni izreka obratovodstvo.

Z ukorom se kaznuje prvi prestopek službenega reda.

Z denarno globo četrtdnevne mezde se kaznuje delavstvo za lažje prestopke kot n. pr.:

1. če se točno ob določeni urij ne začne z odznanom delom,

2. če se zapusti delo pred potekom šihta,

3. če se po storjenem delu ne shrani orodja na določenem mestu,

4. za onesnaženje delovnih prostorov, kopališča, dvorišča itd.,

5. puščanje odprtih pip v kopališču in pri vodnjakih s pitno vodo,

6. za kajenje in uživanje jedi v prepo-vedanih prostorih,

7. odpiranje tujih omar za shrambo obleke,

8. trganje razglasov raz uradne deske,

9. malomarno ravnanje z obleko in obutvijo, izdanod podjetja.

Z denarno globo poldnevne mezde se kaznuje:

1. dokazana neizvršitev dodeljenega dela,

2. slabo ali vedoma napako storjeno delo, ako ni podjetju povzročena večja škoda,

3. spanje med delovnim časom,

4. pretep med delovnim časom,

5. vstop in izstop iz tovarne na nedovoljenih mestih, n. pr. skakanje čez tovarniško ograjo;

6. vlijanje nečistih plošč surovega cinka,

7. nezadostno mešanje šarže za plavže,

8. vlečenje nedopravljene rude itd.

Odpust pa sledi v sledečih primerih:

1. če se delavec tekom 14 dni od dneva sprejema izkaže nesposobnega za pogojeno delo,

2. če se uda pijačevanju in je bil radi tege večkrat breuspešno opominjan,

3. če zagreši tatvino ali poneverbo lastnine podjetja,

4. če svoje predpostavljene težko razžali, grozi z dejanskim napadom ali poškoduje,

5. če izda kako delovno tajnost podjetja,

6. če trdrovatno zanemari svoje dolžnosti glede dela in poslušnosti napram nadzornim organom,

7. če tezeni brez dovoljenega do-pusta ne pride na delo,

8. če se mu dokaže, da simulira težko boleznen, doma pa opravlja poljska ali druga težka dela,

9. če pri sprejemu v delo prevara vod-stvo podjetja s ponarejenimi izkazi, legiti-macijami ali spričevali,

10. če radi malomarnega izvrševanja dela in vsled neravnanja po ukazih nadzornih organov povzroči podjetju efektivno škodo v iznosu nad Din 1000.— in je zneselek neiz-terljiv.

Delavec pa sme delo pred potekom od-povednega roka ali pa tudi brez odpovedi zapustiti:

1. če mu odkazano delo škoduje na zdravju,

2. če se preseli iz celjskega okoliša in ne reflektira več na delo v Cinkarji,

Člen 14.

Delavski zaupniki.

Glede izvolitve, delokroga itd. delavskih zaupnikov veljajo tozadnevi zak. predpisi.

Člen 15.

Obratne nezgode.

V slučaju nezgode in tej ali oni obratni panogi se je obrniti ponesrečenu po prvo pomoč na moštvo rešilne postaje, ki je razdeljeno na vse obratne panoge. Obratovodstvo skrbi, da so vsemi nadzorni organi člani rešilne postaje. Vežbanje v tozadnevi pošiljajo delovni potnik, vobče veljav pravilo, da je potrebna pri delu s stroji in pri vseh obratnih napravah previdnost.

Člen 16.

Zdravstveni predpisi.

Zdravniško pregledovanje zbab se vrši redno vsak mesec na dan izplačila pred-

ujmov. Eventuelne izpremembe v to svrlo določenega dneva se pravočasno razglasiti na deski za uradne objave.

Pregledu zbab se morajo brezpogojo podvreči:

1. vsi topilničarji, vključno kurjačev,

2. menažerji,

3. odvozniki rudnih ogorkov,

4. pražilci,

5. delavci tovarne zveplene kisline vključno varilcev svinca,

6. delavci tovarne cinkovega belila,

7. cinkarji, klorarji, čimzarji,

8. skladničniki cinkovega prahu.

9. zidarji in pomožno osobje, ki je pre-hodno ali stalno zaposleno v plavžu.

Člen 17.

Delavske obleke in obutev.

Obleka in obutev, dodeljena delavcem od delodajalca, se shranjuje v za to določeni prostorji in omara. Uporaba je dovo-ljena edinole v tovarni. Kdor odnaša obleko in obutev na dom in jo doma uporablja, se mu odvzame.

Štev. 833/30.

Odobreno!</p

„Delavska Politika“ zastonj!

Zadnji številki našega lista smo priložili poseben letak, namenjen za vse one delavce, ki še niso naročniki.

„Delavske Politike“.

Prosili smo naše čitatelje, da nam pri delu za nabiranje naročnikov pomagajo s tem, da izroče tisti letak tudi svojim znancem in prijateljem.

Ker poznamo naše delavce in njihovo željo, da postane »Delavska Politika« lepega dne večji in vplivnejši list, smo sigurni, da so to delo dobro opravili.

Danes imamo ponovno prošnjo do Vas. Listu so priložene

naročilne karte,

iz katerih vidite, da se ne strašimo žrtev.

Odločili smo se pošljati vsakomur, ki napiše na priloženo karto

Zahvalili smo: plača I. kategorije Din 450.— in II. kategorije Din 390.—, letno tri dni dopusta, vsak dan pol kilograma kruha, osemurnik ozir. 48 urnik v tednu. Pogodba veljavna 5 let.

Po dolgem debatiranju in obotavljanju je bilo začasno sklenjeno:

Pekarne se dele v tri kategorije in sicer:

I. kategorija s 3 in več pomočniki: 1. kategorija Din 450.—, 2. kategorija Din 390.—;

II. kategorija z 2 pomočnikoma: plača I. kateg. Din 350.—, 2. kategorije 300.—;

III. kategorija z 1 pomočnikom: plača I. kategorije Din 300.—;

3 dni dopusta na leto, 8 urnik oziroma 48 urnik v tednu, dnevno pol kilograma kruha. Pogodba se ne sklene za nikako določeno dobo.

Ta začasni sklep zadruge pekov se predloži občnemu zboru, ki ga ratificira.

Naslednji dan pa je bilo v »Jutru« in v drugih listih napisano, da so pekovski pomočniki krivi podražitve kruha. Mariborska »Mariborer Zeitung« je celo prisnela potem še dopolnilo k vsem tem po-ročilom. In to dopolnilo je bilo tako izmišljeno in iz trte zvito ter zlagano, da je razburilo vse pekovske pomočnike in tudi prebivalstvo. »Mariborer Zeitung« je prala peke in lagala svetu, kar pa je morala na zahtevo pekovskih pomočnikov preklicati, da niso pomočniki krivi podražitve kruha.

Tako se nam godi v Mariboru. Vendar nas vse te ne straši. Stojimo trdno za naše pravice in naša organizacija je steber naših zahtev. Podražitev kruha se je izvršila, da se poveča dobiček mojstrov, a nas so hoteli pokazati prebivalstvu kot kriče.

Pekovski pomočnik.

LESNI DELAVCI.

Maribor.

Podružnica lesnih delavcev v Mariboru je imela svoj redni občni zbor, ki se je vršil v pondeljek dne 17. februarja v gostilniških prostorih pri »Zlatem konju«. Obenem se je vršilo tudi zborovanje pomočniškega zbora, katerega so se udeležili tudi zastopniki mizarških mojstrov. Na tem zborovanju se je izvolil pomočniški odbor za tekoče leto. Zborovanje je bilo kljub slabemu vremenu dobro obiskano. Takoj po zborovanju pomočniškega zbora se je vršil občni zbor podružnice mariborských mizarjev. Predsedniško poročilo je podal sodr. predsednik Skuk, iz katerega je bilo razvidno, da podružnica ni tako napredovala kakor bi moral, to pa pač vsled nezavednosti članstva samega. Tajniško poročilo je podal sodr. Skrinjer, blagajniško pa sodr. Kopič, kar je članstvo vzelo na znanje. Občnega zbora se je tudi udeležil od centrale Osrednjega društva lesnih delavcev iz Ljubljane sodr. Bricej, ki je v daljšem referatu obrazložil članom pomen strokovne organizacije ter ostro ožigosal nezavednost tamošnjih mariborských mizarjev, kjer se niti ne zavedajo svoje lastne moči. Povdarjal je, da naj bo delavstvo pripravljeno za borbo, da ohrani svoje pravice, ki so zlasti v sedanjem času v nevarnosti bolj kot pa si sami predstavljajo. Vsaka borba zahteva žrtve in naj bodo tudi oni pripravljeni na vse, da si ohranijo osemurnik in našo skromno socijalno zagonodajo.

Omenil je med drugim tudi, da se bo drugo leto (1931) vršila na Dunaju vsedelavska olimpijada, za katero bi bilo potrebno, da bi bilo tudi s strani naših mizarjev in lesnih delavcev toliko zanimanja, da bi se vsaj nekateri člani strokovnih organizacij tudi udeležili te prireditve.

O starostnem zavorovanju je omenil to, kako velikega pomena za vsakega mizarškega pomočnika je ta starostni fond, katerega smo ustanovili, če bi se zavedali mizarški pomočniki svoje strokovne organizacije. Čim bodo občutili svoj težki položaj (tega danes menda še ne občutijo), se bodo zavedli tudi, kam spadajo! V svojo strokovno organizacijo!

Povdarjal je dalje, kako velikega pomena za delavca je dobra knjiga! Vzpodbujal je navzoče člane, da naj z veseljem obiskujejo knjižnico Delavske zbornice, ker dobra knjiga nudi mnogo razvedrilna in najde v knjigi najboljšo prijateljico in vzgojiteljico.

Izdaja konzorcij »Delavca«. Predstavnik Ivan Vuk, Ljubljana. — Urejuje ter za tiskarno odgovarja Josip Ošlak v Mariboru. — Tisk Ljudske tiskarne d. d. v Mariboru.

svoj točen naslov in prilepi nanjo znamko za 50 para,

„Delavsko Politiko“ brezplačno za mesec dni na poskušnjo.

Izročite to karto svojemu znancu ali prijatelju in mu svetujte, naj poskusí z

„Delavsko Politiko“

za mesec dni.

Napišite torej takoj svoj naslov na karto in jo pošljite na naš naslov: Maribor, Poštni predal 22.

Ako imate znance, ki se tudi zanimajo za list, razložite jim to in napišite gori tudi njihova imena.

„Delavsko Politiko“

se mora čitati povsod.

UPRAVA.

Sodr. Čeh iz Maribora je v svojem govoru apeliral na navzoče, da naj se zavedajo, da je edini izhod za zboljšanje delavskega pokreta edina močna strokovna organizacija, za katero naj se mnogo bolj zanimajo tudi mizarški pomočniki v Mariboru.

Delavci so bili z referati zadovoljni. Nato se je izvolil novi podružnični odbor, v katerega je bil izvoljen kot predsednik sodr. Skrinjer, ki je še mlad, a pričakujemo od njega, da bo s svojim energičnim mladostnim delom oživel mariborske mizarje k večji zavednosti! Zato želimo mariborskim sodrugom mnogo uspeha v tem delu. Pozdravljeni! Niko Bricej.

Stari trg pri Rakeku.

Delavski oder iz Ljubljane gostuje v nedeljo 9. marca t. l. pri nas. Igral bo veselo igro, polno smeha in zabave, »Ženitev«. Predstava se vrši popoldne v dvorani Delavskega doma. Pred predstavo pa se bo vršil shod strokovno organiziranega delavstva, na katerem bo poročal referent iz Ljubljane.

Pridite vsi, tudi neorganizirani, na ta shod, da boste videli, kaj je organizacija in kako je potrebna. Obenem pa bomo videli naše sodruge iz Ljubljane, člane in igralce znamenitega Delavskega odra.

Ljubljana.

Dne 20. t. m. smo spremili k zadnjemu počitku našega sodruga Dolence. Sodr. Dolenc je bil član stare garde ljubljanskih mizarjev; star je bil 54 let. Bolehal je več let na proletarski bolezni. Sodr. Dolenc je bil skromen, a zelo agilen član ljubljanskih mizarjev.

Kakor je bil skromen v življenju, tako je bil skromen njegov pogreb. Niso mu peli zvonovi in ni ga objemal oblak kadila — brez vsakih ceremonij! Sodruži od podjetja Rojina so ga v častnem številu spremili k večnemu počitku! Edina njegova opora mu je bila strokovna organizacija, katere zvest član je bil do zadnjega.

Sodr. Dolenc! Pravice, ki si jo iskal, niso našel; bil si razočaran kakor marsikdo iz tvojih vrst. Sodruži, ki smo še ostali in nas čaka ista osoda, naj se zavedajo, kie je naš spas! Stojimo v borbi do končne zmage! Kolikor moči, toliko pravic! Naš cilj naj bo enakost in resnica za pravico vseh ljudi. Naj ti bo lahka zemlja! Bricej.

OBLAČILNI DELAVCI.

POZOR!

Vse dopise, namenjene Osrednjemu društvu oblačilnih delavcev in sorodnih strok za Slovenijo v Ljubljani je nasloviti na naslov: Anton Prezelj, Ljubljana, Velika Čolnarska ulica 10, in ne na Miklošičeva cesta 22.

Šušmarstvo v krojaški stroki.

Šušmarji, ali kakor jim pravimo »fusjerje«, so v krojaški stroki doma. Mojstri se pritožujejo, pomočniki tudi, a lek za to razširjeno bolezen imajo mojstri sami, le da se ga nočeo poslužiti. Mi smo že večkrat pisali o vzrokih šušmarstva, a krojaške zadruge se ne zmenijo, da bi v tej stvari napravile red. Odvisno število vajencev je tisto zlo, kar napravlja šušmarje. Konstatirati moramo, da večje krojaške tvrdke ne zaposlujejo niti toliko vajencev, kolikor bi jih lahko po sklepih zadruge. Drugače je pri malih mojstrih. Oni imajo po 2—4 vajence, da jim garajo noč in dan brezplačno. Ti hočejo obogatiti na račun vajencev. Ko je vajenec prost, ga mojster navadno takoj odslovi z izgovorom, da zanj nima dela, dasiravno mu je moral še dan poprej kot vajenec delati 12—14 ur dnevno. In kam naj se tak izučeni in odpuščeni vajenec obrne. Ako išče delo od mojstra do mojstra, ga ne najde. Krasti ne seme; ako krade, ga zapro in v kaznili mora šivati zastonj. In ravno čez delo v kazniličnah so se mojstri v Mariboru najbolj ježili. Večkrat se dogodi, da se mladi krojaški pomočniki poroči in se mu druži na pomnoži. Ako tak pomočnik postane brez posla in ne najde dela pri mojstru, si išče delo posredno pri svojih prijateljih in poznalcih in tako izvršuje obrt, katero nima nikjer prijavljeno. Kaj more v takem primeru storiti zadruga? Ničesar! Ako ga javi oblastem, mu tudi ta šušmarjenja ne morejo prepričiti, ker živeti mora on in družina. Če njega zapro, mora nekdo živeti družino ali pa mora krasti; vzeti mu

nima kaj. Z družino tudi ne more potovati iz kraja v kraj, ker ni denarja in tako oblasti navadno puste šušmarja pri miru, da šušmari naprej. Zgledi vlečajo in šušmarstvo se množi. Delo imajo vsled tega mojstri in ne pomočniki. Tako mojstri sami uničujejo svojo obrt, Iz dobicažljivosti za poslujejo polno vajencev in ti jim potem šušmarijo. Ako hočete napraviti šušmarje konč, potem ne jemljite več vajencev v učenje gotovo vrsto let. Le na ta način bo red v obrti; ako pa se vajencem nočete odpovedati, pa se čez šušmarjenje nikar ne pritožuje.

Kupujte in priporočajte domače proizvode

Adria - prašek za pecivo in vanilni sladkor

MONOPOLCI.

Kako se nam godi v tobačni tovarni?

Meščanski listi so prinesli nedavno, da so se v tobačni tovarni dogodile poneverbe. Delavci (in delavke) so nosili tobak iz tovarne in ga prodajali. Ogorčenje je zavladalo nad to tativno oz. poneverbo. Obsojalo je vse te »nepoštene« in jim privoščilo eksemplarične kazni.

Mi smo proti tativnam in poneverbam. Odločno smo proti. Ali ne samo proti tativnam, ki jih zakriva delavec in delavka, nego še bolj proti tativnam, ki jih ne zatrepi delavec in delavka, nego se te tativne zagrešijo in redno dogajajo na delavci in delavki.

Ce bi meščanski listi pisali tudi o teh tativinah in bi se »dobra« javnost razburjala tudi radi teh tativ, bi nam bilo mnogo izboljšano. In izboljšana bi bila moralna in čut poštenosti tudi v krogih, ki ne nosijo tobaka domov in ga na skrivaj ne prodajajo, a imajo vendar na razpolago in v uporabo dragocene vrste tobaka in tobačnih izdelkov in drugih stvari.

Hočem pa malo povedati, kako se nam godi, da bo javnost vsaj malo slišala, ali delavec trpi ali prijetno živi. Plačajo nas namreč imenitno: moški dobi na dan od Din 25—35, rokodelec od Din 25—35, ženska od Din 25—32.

Ali se da s tem živeti? In recimo samo štirčanska družina? Kdor iz socijalno dobro situiranih krogov reče »da«, naj poskusí samo en mesec. Pa bo čutil, da se je zlagal.

Cerkveni in državni zakoni govore, naj se narod množi. Nič pa ne govore, kako se naj preživlja. Če umira od gladu, slave prehrane, tuberkuloze, če se sam ubija, to ni nič tako strašnega. Samo rojstev naj bo veliko. Eksistenza družinam, da bi nova življenja lahko vzdrževala, se kreplja, da bi narod bil krepak telesno in duševno, je postranska stvar.

Monopolski delavci in delavke so v službi monopolske uprave, t. j. državne uprave. In če niti država noče mislit o problemu družinske eksistence, dasiravno dela ogromne dobičke, kdo naj potem še misli? In če se zgodi, da beda, trpljenje in vsakovrstno pomanjkanje zapelje revezadelavca, revico-delavko, da si nezakonito prilasti tobak itd., je to bolj razumljivo, kolikor če si zakonito prilaže za mizerno plačano delo ogromne dobičke.

Na leto je približno dobička nad eno milijardo in sedemsto milijonov dinarjev. In če bi uprava zvišala mezde, da bi se ta dobiček zmanjšal samo za en milijon, bi bilo delavstvu zelo pomagano; a en milijon zgube pri eni milijardi in sedemsto milijonov je kakor pri tisoč dinarjih zgubiti pol pare. In z izboljšanjem položaja delavca in delavke pridobi država več kakor z izgubo enega milijona dinarjev.

Ce bi to merodajni gospodje hoteli malo stvarne premislivosti, bi videli, da imamo prav. Ali pri njih je naziranje tako: Delovnih moči je dovolj na razpolago; če nočeš ti delati za ta denar, bo pa drug prisič, ki bo rad dela.

Res je pri tem, da smo mnogo sami krivi. Premalo ali preslabo smo organizirani. Zavednosti, da smo tudi ljudje, nam manjka in zato se ogibljemo organizacije. Ona dela sicer, kolikor more, a vsaka delavska zahteva se pri gospodi upošteva le toliko, kolikor vidi za njo moči. Poleg tega se pa mnogokrat za kakšno stvar vlagajo po štiri zahteve in vsaka od teh za-

šem posestniška hči, LJUBLJANA Domobraska c. 7, telef. 3157.

Mesar, prekajevalec in izdelovalce vsakovrstnih mesnih izdelkov. Stojnica: Šolski dreved, poleg popolnega naslovom pod „Davno zaželjena sreča“ naj se pošljejo na upravo „Delavca“.

Advokata

dr. Korun Milan

in

dr. Jelenec Celestin

naznanjata, da sta preselila svojo pisarno v

Frančiškansko ulico 10, I.
(palača Državne hipotekarne banke)

hodje je drugače sestavljena. Mesto da bi vsi vložili eno za